

Список використаної літератури:

1. Алексеев Н.А. Палата лордов британского парламента : от суда короля Эгберта до револю- ции премьера Т. Блэра (825–2003 гг.) / Н.А. Алексеев. – М. : Бек, 2003. – 432 с.
2. Відповіді на 100 запитань про Сполучене Королівство / Посольство Великої Британії в Україні. – К., 2001. – С. 130.
3. Черінько І. Зовнішньополітична позиція Великої Британії після виборів до Палати гро- мад / І. Черінько // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – Вип. 54, Ч.ІІ, 2005. – С. 68.
4. Шаповал В.М. Великобританія / В.М. Шаповал // Юрид. енцикл. : в 6 т. – К. : «Укр. енцикл.», 1998. – Т. 1. – С. 328–329.
5. Шаповал В.М. Монархія конституційна / В.М. Шаповал // Юрид. енцикл. : в 6 т. – К. : «Укр. енцикл.». – 2001. – Т. 3.– С. 758– 759.

Дмитерко С., Печенюк А.

УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКИЙ КОНФЛІКТ: ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ, ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

У статті здійснено аналіз українсько-російського конфлікту. Висвітлено основні причини його виникнення та існуючі на даний час наслідки. Вказано та проаналізовано можливі шляхи вирішення двостороннього конфлікту.

Ключові слова: конфлікт, агресія, анексія, врегулювання, патріотизм.

Сьогодні надзвичайно гостро постала проблема агресії Російської Федерації проти України. Масштаби цього міждержавного конфлікту досягають своєї критичної точки, які негативно впливають на розвиток української держави. Вивчення особливостей українсько-російського конфлікту є досить актуальним, з огляду на те, що подальша доля України знаходиться під великим питанням. Крім того, дослідження усіх рис цього, вирішального для нашої держави політичного процесу, сприяє кращому розумінню його суті та прийняття більш виважених та послідовних кроків.

27 січня 2015 р. Верховна Рада України прийняла постанову, яка визначає стан і характер тривалого українсько-російського конфлікту, причиною і джерелом якого є російська експансіоністська політика на пострадянському просторі, який Російська Федерація вважає зоною своїх «привілейованих інтересів». Російсько-український конфлікт не є звичайним вибухом протесту – він має регіональний й глобальний вимір, тому загрози світовій системі безпеки. Ситуація на Сході України та анексія Криму загрожують безпеці й стабільності у всьому світі.

Провідні країни світу, міжнародні організації підтримують Україну від моменту початку війни, демонструють політико-дипломатичну солідарність, надають фінансову, матеріально-технічну допомогу.

Події листопада 2013 р. – лютого 2014 р. в Україні були названі Революцією гідності і сприйняті світовою спільнотою як свідчення європейських прагнень українського суспільства та нової української влади. Москва не визнала нове українське керівництво і вдалася до силового засобу блокування курсу Києва європейську та євроатлантичну інтеграцію. З кінця лютого 2014 р. відбувається

російська військова агресія проти України, яка розпочалася анексією Криму і продовжується до цього часу на Сході України.

Варто зазначити, що основними передумовами виникнення збройної агресії Росії проти України є спроби Росії розширити зону свого впливу та намагання України в умовах надзвичайного тиску з боку Росії зберегти свою незалежність. Однією з причин виникнення конфлікту є те, що наша держава надзвичайно довгий час намагається вийти зі сфери впливу Російської Федерації, а та у свою чергу блокує євроінтеграційний курс України. До інших причин конфлікту можна віднести такі як: різні матеріальні та культурні цінності, страх Володимира Путіна перед можливістю революції в Росії, перегляд результатів «холодної війни», синдром «пораненої імперії» та ін.

Проаналізувавши головні причини агресії Росії проти України, потрібно зазначити, які ж наслідки цього протистояння. Перш за все це людські жертви та трагедії, йдеться про тисячі загиблих бійців та мирних жителів. За даними ООН кількість погиблих людей вже давно перейшла межу за десять тисяч. Значних руйнацій зазнала промислова та соціальна інфраструктура Донбасу. Війна між Україною та Росією охопила різні сфери відносин, зокрема відбулася політико-дипломатична конфронтація. Більша частина контактів між державами здійснюється заочно або в багатосторонніх форматах. Безумовно, неможливими є обмін профільними делегаціями на міжурядовому, міжпарламентському та на міжвідомчому рівнях, взаємні візити вищих посадових осіб. Рівень недовіри і взаємних звинувачень є досить високим, взаємовідносини держав не те, що можна назвати негативними, вони перебувають у критичному стані.

Агресія Росії проти України зруйнувала нормативно-правову базу двостороннього співробітництва та систему інституційних міждержавних відносин. Російська Федерація запровадила односторонні торговельно-економічні обмеження вразливих сфер українського експорту, а саме в торгівлі, експорті послуг, банківській сфері, виробництві та виробничій кооперації. Зважаючи на це, велика увага приділяється політиці імпортозаміщення. Окрім цього, між державами відбувається енергетичне протистояння, оскільки Росія використовує в політичних цілях критичну енергетичну залежність України аби створити економічний хаос та політичну дестабілізацію в країні.

«Після подій на Майдані січня-лютого 2014 р. розширилася широкомасштабна антиукраїнська інформаційна експансія російської державної пропагандистської машини та підконтрольних державних ЗМІ з метою дискредитації нової української влади» [1; с.12]. На територіях контрольованими сепаратистами припинилося мовлення українських телеканалів, заборонено поширення українських друкованих ЗМІ, натомість, російське телебачення активно пропагує концепцію «Русского мира». Варто зазначити, що російська агресія спричинила стійке різко негативне ставлення громадян України до російської держави в особі її керівних осіб і структур. Поглибився вододіл недовіри й відчуження до країни агресора.

Наприкінці вересня 2014 р. у Відні відбулося засідання круглого столу «Німецько-Українського форуму» на тему «Україна в Європі: мир і розвиток». Під час засідання політиками, економістами та громадськими діячами обговорювалися можливі шляхи виходу з ситуації, що склалася в українській державі, а також були розроблені пропозиції щодо врегулювання кризи:

1. Надалі конфлікт на Сході і Півдні не може бути вирішений шляхом війни. Військові зіткнення приносять українському народу тільки горе і нужду.

2. Всі сторони потребують політичного виходу з конфлікту, який матиме тривалу і стійку дію. Це рішення має бути вигідним для всіх сторін.

3. Першим кроком має бути виконання в повному обсязі під контролем ОБСЄ угоди про припинення вогню, яку було прийнято в Мінську 5 вересня 2014 р. Це означає, що Росія повинна прийняти територіальну цілісність і суверенітет України з урахуванням децентралізації, як і пропонує український уряд.

4. Для стабілізації ситуації в Україні та відновлення інфраструктури необхідні спільні зусилля Заходу і Росії. Програми всіх країн-донорів повинні координуватися через загальні комітети. Умови для видачі кредитів на відновлення потрібно збалансувати. Росія повинна адекватно надати ті ж послуги, як країна донор, і мати ті ж права, що й країни ЄС.

5. Для успішного економічного розвитку України необхідна спільна кооперація між великими економічними регіонами – Європейським Союзом та Росією. Позитивним є факт того, що Європейська Комісія розпочала процес співпраці з Євразійською Економічною Комісією. Цей процес повинен закінчитися зняттям торговельних обмежень між ЄС та Євразійською Економічною Комісією.

6. Росії та Україні необхідно надати рівну можливість безвізового транспортного сполучення з країнами ЄС.

7. Статус Криму може бути визначений тільки через угоду між Україною і Росією, яка має бути підтверджена і гарантована міжнародним співтовариством.

8. Росія гарантує недоторканність кордонів України і спеціальне узгоджене рішення для Криму. Росія повинна визнати право України на асоціацію з ЄС. Україна має право забезпечувати себе необхідним озброєнням у цілях достатнього самозахисту і захисту кордонів. Військові дії по обидва боки українського і російського кордону мають бути врегульовані за допомогою консультаційного механізму.

9. Газотранспортні шляхи, які проходять через Україну, повинні бути технічно модернізовані спільними зусиллями України, ЄС та Росії через тристоронній консорціум і експлуатуватися за правилами енергетичного ринку ЄС.

10. Між Росією та Україною існують успішні спільні підприємства, мета яких – тристороння співпраця із західними підприємствами для залучення ноу-хау і капіталу. Їхнє завдання – виробництво конкурентно спроможних

продуктів на міжнародному ринку. Такі домовленості сприяють майбутньому економічному розвитку України і Росії і заслуговують максимальної підтримки.

11. ЄС повинен підтримати мирні домовленості і знаходження взаєморозуміння поступовою відмовою від санкцій щодо Росії залежно від успіху мирного процесу. Таким же чином процес мирних домовленостей має супроводжуватися припиненням торговельних обмежень з боку Росії до своїх сусідів і країн ЄС.

12. Україна і Росія мають домовитися про постійно діючий формат і організації для підтримки процесу примирення.

13. Стабілізація і реформування України є завданням, в якому зацікавлені і ЄС, і Росія. [3]

Значний інтерес становлять думки глав посольств, акредитованих в Україні. Посол Сполученого королівства Великої Британії та Північної Ірландії в Україні Саймон Сміт стверджує, що прем'єр-міністр Британії Д. Камерон відкидає військовий варіант вирішення цієї кризи. Він пояснив, що усі сторони повинні виявити конструктивну позицію в діалозі з владою України та дотримуватись зобов'язань, взятих на себе в рамках Мінських та інших домовленостей. Ідентичної точки зору дотримується й К. Іонеску – посол Румунії, вказуючи на те, що наразі залишаються важливими послідовність і політична воля для реалізації Мінських угод усіма важливими гравцями. Водночас Ю. Сівачек – посол Словацької республіки має дещо іншу точку зору з приводу шляхів розв'язання конфлікту: *«Політичне врегулювання кризи повинно базуватися на дотриманні незалежності, суверенітету й територіальної цілісності України в рамках її міжнародно визнаних кордонів. Санкції – не ідеальний, проте необхідний інструмент впливу на дії Російської Федерації для співпраці в подоланні кризи в Україні»* [1; с.59]

На думку експертів, є ряд «червоних ліній», які Україна не може перетинати для врегулювання конфлікту з РФ. Вони вважають, що для України є неможливими: відмова від Угоди про асоціацію з ЄС, визнання приєднання Криму до РФ, визнання незалежності т.зв. ЛНР і ДНР, приєднання до Євразійського економічного союзу, передача у спільне управління з РФ газотранспортної системи, тощо. Експерти вважають, що Москва може вдатися до окремих компромісних кроків для врегулювання конфлікту з Києвом. [1; с. 62]

Натомість політичний експерт, директор Агентства моделювання ситуацій Віталій Бала в інтерв'ю Радіо Свобода зазначив, що є два шляхи вирішення конфлікту на Донбасі: довгий (переговорний) і швидкий (військовий). Він пояснює, що *«...ситуація ще не дійшла до тієї точки, коли визріло остаточне рішення – чи ми пристаємо на якісь умовні визнання, чи вирішуємо питання військовим шляхом. Мені здається, що на сьогоднішній момент ніякого чіткого плану дій у Києва немає, і ми дійсно опинилися в стані заморожування, зволікання з вирішенням питання»* [4].

Незважаючи на всі негативні наслідки агресії Росії проти України, в нашій державі протягом 2014-2016 років відбулося збільшення розвитку рівня

патріотизму. Провівши експертне опитування речника Міністерства оборони України з питань АТО полковника Олександра Мотузняка, можна зробити такий висновок, що патріотизм – це слово, як ніколи актуальне для України, адже ми маємо тисячі прикладів справжніх героїчних вчинків наших громадян, які зі зброєю в руках стали на захист держави. Це військовослужбовці Збройних Сил України, які відстоюють наш мир на передовій, це добровольці, що самі прийшли до воєнкоматів і стали на захист територіальної цілісності держави. Не варто забувати про волонтерів, які, подекуди, віддають останню копійку, аби допомогти нашим бійцям і країні в цілому.

За визначенням експерта «істинний патріотизм – це готовність громадянина стати на захист своєї Батьківщини, прагнення зберегти найдорожче. Саме в подібних вчинках, а не лише на словах, проявляється справжній патріотизм» [2; с.75]. На запитання: «Чи приходилося вам відчувати гордість за Вашу країну?» Олександр Мотузник відповів, що цю гордість він відчуває кожного дня, коли йому доводиться коментувати журналістам перебіг Антитерористичної операції на Сході України. Адже, з кожним днем наша армія стає сильнішою, вона змогла дати відсіч одній з найчисельніших армій світу – Російській Федерації, яка здійснила збройну агресію проти України.

Сьогодні, наша Україна довела, що має право на самовизначення і повноцінне існування, тому що українці – це справжні патріоти, які не шкодуючи життя захищають Україну у скрутні для держави часи.

Отже, на даний час між українською державою та Росією виник гострий політичний та територіальний конфлікт, який можна охарактеризувати як «неоголошена війна». Даний конфлікт спричинив численні людські жертви та матеріальні збитки на Донбасі. Головною причиною таких різких суперечностей є намагання РФ розширити зони впливу та невдоволення російського уряду намірами України вступити в ЄС. Для врегулювання українсько-російського конфлікту проходять міжнародні зустрічі за участю декількох провідних європейських держав та безпосередньо України і Росії в різних форматах. Наразі українська влада намагається ліквідувати військове протистояння на Донбасі шляхом переговорів. Хоча єдиного остаточного рішення існуючої проблеми поки що не знайдено. Протягом останніх двох років рівень патріотизму громадян України значно зріс. Це означає, що попри все український народ продовжуватиме боротьбу за суверенітет та територіальну цілісність рідної держави.

Список використаної літератури:

1. Російсько-український конфлікт: погляд дипломатів. [Електронний ресурс] - http://razumkov.org.ua/ukr/files/category_journal/ambass_5_6_Ukr_Ros_2014_site_s-3.pdf
2. Використання соціологічних методів у процесі дослідження питання патріотизму: Матеріали «круглого столу» студентів факультету іноземних мов. – Вінниця, 2016. – 231 с.
3. Вирішення конфлікту в Україні: мирний шлях, територіальна цілісність і децентралізація. [Електронний ресурс]. – <http://ukr.segodnya.ua/politics/pnews/razreshenie-konflikta-v-ukraine-mirnyy-put-territorialnaya-celostnost-i-decentralizaciya-557001.html>.

4. Корній І. Є два шляхи вирішення конфлікту на Донбасі: довгий (переговорний) і швидкий (воєнний) – Бала / І.Корній // [Електронний ресурс]. – <http://www.radiosvoboda.org/a/26764466.html>.

Луценко А., Добровольська І.

УКРАЇНА В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

У статті проаналізовано основні принципи та аспекти, що визначають місце України у системі міжнародних політичних відносин. Особлива увага приділяється позиціям основних міжнародних акторів (США, Росія, ЄС) щодо України. Аналізується місце України у міжнародних відносинах на лініях США – Росія, Україна – ЄС.

Ключові слова: сучасна система міжнародних відносин, зовнішня політика України, США, Росія, ЄС

Набуття Україною державної самостійності набагато посилило значення міжнародних факторів у її розвитку. З огляду на це особливої уваги заслуговує вивчення її досвіду формування зовнішньополітичної стратегії та реалізації адекватної національним інтересам зовнішньої політики у сучасному динамічному та взаємопов'язаному глобалізаційному світі.

Мета даної роботи полягає у визначенні ролі та місця української держави в сучасній системі міжнародних відносин.

Насамперед зазначимо, що здобуття незалежності України синхронізувалося у часі з періодом закінчення “холодної війни” та започаткуванням так званого нового міжнародного порядку в умовах прискореної глобалізації світу, внаслідок чого наша країна опинилася в центрі масштабних геополітичних зрушень. Саме це поставило її перед викликом – ефективної адаптації до об'єктивно існуючих умов новітньої системи міжнародних відносин, визначило деякі особливості вироблення зовнішньополітичного курсу незалежної України. Їй з перших днів незалежності доводилось паралельно, з одного боку, розбудовувати справді суверенну національну державу, а з іншого – одночасно включатись до різних інтеграційних об'єднань, які суттєво впливали на розбудову сучасної системи міжнародних відносин. Перед Україною постало завдання осмислення місця в новітній системі міжнародного облаштування життя, напрацювання і здійснення адекватної новим геополітичним умовам зовнішньої політики.

Основними завданнями зовнішньополітичної діяльності України є її утвердження й розвиток як незалежної демократичної держави, забезпечення стабільності міжнародного становища, розвиток двосторонніх відносин із сусідніми країнами, державами Заходу, Азії, Африки і Латинської Америки. Розпочинаючи зовнішньополітичну діяльність, Україна ставила перед собою амбітні завдання щодо розширення участі в європейському регіональному співробітництві, членства і співпраці в універсальних світових міжнародних організаціях.

Зовнішня політика України формується на перехресті геополітичних інтересів США, ЄС, Росії, Азії. Цей фактор в більшій мірі визначає й вектор